

**ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության 2016 թվականի
գործունեության հաշվետվության սեղմագիր ՀԼՄ-ների համար**

**«Հայաստանի Հանրապետության տարածքային զարգացման ռազմավարությանը
հավանության տալու մասին» ՀՀ կառավարության արձանագրային որոշում**

2016 թվականի հուլիսի 29-ին թիվ 29 արձանագրային որոշմամբ ՀՀ կառավարության կողմից հավանության արժանացավ ՀՀ 2016-2025 թթ. տարածքային զարգացման ռազմավարությունը, որը, նախատեսում է տարածքների մրցունակության բարձրացում և մարզերի միջև առկա սոցիալ-տնտեսական անհամաչափությունների մեղմում: Տարածքային զարգացումը Հայաստանում կկենտրոնանա մի շարք առաջնահերթությունների վրա, որոնք են՝ քաղաքային զարգացման բևեռների հիմնում, տեղական ու տարածքային տրանսպորտային ենթակառուցվածքի բարելավում, տեղական ու տարածքային մակարդակներում բիզնես միջավայրի բարելավում, ներդրումներ մարդկային կապիտալում և սոցիալական ենթակառուցվածքում, զբոսաշրջության խթանում, ինչպես նաև տարածքային զարգացման կառավարման կարողությունների ամրապնդում: Տարածքային զարգացման ռազմավարության իրագործման շրջանակում ԵՄ-ի հետ համագործակցության արդյունքում մեկնարկել են **7 պիլոտային տարածաշրջանային զարգացման դրամաշնորհային ծրագրեր՝ շուրջ 10 մլն Եվրո** ընդհանուր արժեքով:

- 1. Ինտեգրված աջակցություն Հայաստանի գյուղական լեռնային շրջանների կայուն տնտեսական զարգացմանը.** Ծրագիրը կնպաստի գյուղական վայրերի տեղական տնտեսական աճին՝ ստեղծելով կոոպերատիվներ, առաջնային արտադրության եւ վերամշակման համար ենթակառուցվածքներ, կայուն աշխատատեղեր, և տարածաշրջանային մրցունակության աճ երկու համայնքային կլաստերներներում (մեկ կլաստեր Սյունիքի մարզում և մեկ կլաստեր Գեղարքունիքի մարզում): Ծրագրի բյուջեն կազմում է **1,340,995 ԵՎՐՈ:**
- 2. Շիրակի մարզում տեխնոլոգիական զարգացման խթանում.** Ծրագրի նպատակն է՝ (1) ստեղծել զբաղվածության հնարավորություններ երիտասարդ գործազուրկ բնակչության կարողությունների զարգացման միջոցով, (2) ընդլայնել մարզում առկա ՏՏ ընկերությունների գործունեությունը ընկերությունների վերապատրաստման միջոցով, և ավելի լավ դիրքավորել տեղական և միջազգային շուկաներում և ստեղծել նոր ՏՏ ընկերություններ: Ծրագրի բյուջեն կազմում է **750,000 ԵՎՐՈ:**
- 3. Տարածաշրջանային ՓՄՁ-ների մրցունակության խթանումը, որպես հիմնական նախապայման տեղական / տարածաշրջանային տնտեսական զարգացման համար.** Ծրագրի նպատակն է խթանել ՓՄՁ-ների մրցունակությունը, դիվերսիֆիկացնել տարածաշրջանային տնտեսությունները և ստեղծել կայուն զբաղվածության հնարավորություններ երիտասարդ չափահասների համար Լոռու, Սյունիքի և Արմավիրի մարզերում, սննդի վերամշակման, զբոսաշրջության ոլորտներում: Ծրագրի բյուջեն կազմում է **1.604.808 ԵՎՐՈ:**
- 4. Բնապահպանական մարտահրավերների վերածումը հնարավորությունների. Պլաստիկ թափոններից շինարարական նյութերի ստացում.** Ծրագրի նպատակն է ստեղծել նոր տնտեսական հնարավորություններ Սյունիքի և Վայոց ձորի մարզերում՝ պլաստիկ թափոններից շինարարական նյութերի արտադրման նպատակով նորարարական և հասանելի տեխնոլոգիաների ներդրման համար: Տեխնոլոգիայի շնորհիվ արտադրանքը ավելի մատչելի կդառնա, քանի որ ցեմենտի փոխարեն կօգտագործվի պլաստիկ թափոն: Ծրագրի բյուջեն կազմում է **749,963.55 Եվրո:**
- 5. Դիլիջանի և հարակից համայնքների զարգացման նախաձեռնություն.** Ծրագրի հիմնական նպատակն է Դիլիջանում և հարակից տարածքներում զբոսաշրջության և հյուրանոցային գործունեության զարգացումը և խթանումը, որը ենթադրում է նոր աշխատատեղերի և բիզնես հնարավորությունների ստեղծում և առաջ խաղացում: Ծրագրի բյուջեն կազմում է **1,194,890 Եվրո:**

6. **ՓՄՁ մրցունակության բարձրացում կայուն նորարարական տեխնոլոգիաների առավել լայն կիրառման և խթանման միջոցով.** Ծրագիրը կաջակցի ՓՄՁ-ներին ներկայացնել արևային էներգիայի տեխնոլոգիաները էներգախնայողության մեթոդների հետ միասին; կառուցել փորձնական արևային էներգիայի էլեկտրակայան; բարձրացնել հանրային իրազեկության մակարդակը կայուն էներգիայի պրակտիկայի վերաբերյալ և տարածաշրջանում ամրապնդել ինստիտուցիոնալ և մարդկային կարողությունները՝ անհրաժեշտ մշակելու և իրականացնելու համար էներգաարդյունավետ և խնայողական միջոցառումներ: Թիրախային մարզը՝ Վայոց ձոր: Ծրագրի բյուջեն կազմում է **2,084,951.71 Եվրո:**
7. **Տավուշի մարզի ինտեգրված և համաչափ տնտեսական զարգացում.** Ծրագրի նպատակն է Տավուշի մարզում նվազեցնել աղքատությունը և աջակցել ինտեգրված և հավասարաչափ տնտեսական զարգացմանը՝ գյուղական կոոպերատիվների և ՓՄՁ-ների մրցունակության բարձրացման և նոր աշխատատեղերի և տնտեսական հնարավորությունների ստեղծման միջոցով: Ծրագրի բյուջեն կազմում է **1,626,333.33 Եվրո:**

Ասիական զարգացման բանկի վարկային միջոցներով նախատեսվում է իրականացնել քաղաքային զարգացման ծրագրեր **Վանաձորում, Դիլիջանում, Ծաղկաձորում, Զերմուկում՝** շուրջ **50 մլն դոլար** ծավալով:

«Հայաստանի կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման ոլորտի ռազմավարական ծրագրին հավանություն տալու մասին» ՀՀ կառավարության արձանագրային որոշում

ՀՀ կառավարության 2016 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ 49 արձանագրային որոշմամբ հավանության է արժանացել ՀՀ 2017-2036թթ. կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման համակարգի զարգացման ռազմավարությունը: Փաստաթղթով նախատեսվում է Հայաստանի Հանրապետության ողջ տարածքում ստեղծել կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման ԵՄ չափանիշներին բավարարող, ինտեգրված համակարգ, որը տեխնիկական, ֆինանսական և բնապահպանական առումներով կայուն և ծախսարդյունավետ ծառայություններ է տրամադրելու բնակչությանը և հիմնարկներին:

Վարչատարածքային բարեփոխումների ծրագրի շրջանակներում կիրականացվեն ներդրումային ծրագրեր խոշորացվող համայնքներում՝ ԱՄՆ ՄՁԳ (8.6 մլն ԱՄՆ դոլար) և Շվեյցարական դաշնային զարգացման գործակալության (2,4 մլն ԱՄՆ դոլար) ֆինանսավորմամբ:

ԱՄՆ ՄՁԳ ֆինանսավորմամբ երեք միավորված համայնքները՝ **Դիլիջան, Տաթև և Թումանյան,** շուտով կստանան մեծ թվով մեքենաներ և տեխնիկա, մասնավորապես՝ բազմաֆունկցիոնալ էքսկավատոր, բեռնատար մեքենա, աղբատար մեքենա, ավտոգրեյդեր, ինքնաթափ բեռնատար, միկրոավտոբուս, հացահատիկ հավաքող կոմբայն, ձյուն մաքրող և փոշեկուլ մեքենա:

Ամբողջովին կփոխարինվեն Դիլիջան քաղաքի արտաքին լուսավորության հին սարքերը և երկու տարի հետո մենք կունենանք լիովին ժամանակակից լուսադիոդներով լուսավորված համայնք՝ Դիլիջան քաղաքով և 6 գյուղերով: Այս տարվա դեկտեմբեր ամսից Դիլիջանի, Թեղուտի, Հաղարծինի և Գոշի դպրոցներում իրենց աշխատանքն են սկսել ինժեներական լաբորատորիաները, որտեղ արդեն սովորում են 170 ապագա ծրագրավորողներ, եռաչափ նախագծող-ինժեներներ և ոռոգողային տեխնիկայի մասնագետներ:

Համայնքների զարգացման ծրագրերի իրականացման շրջանակներում կատարելագործվել է համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման և կառավարման մեթոդաբանությունը: Այն ներկայացնելու նպատակով իրականացվել են աշխատանքային այցեր ՀՀ բոլոր մարզեր: Ակնկալվում է ունենալ առավել իրատեսական, համայնքի զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ և համայնքում տնտեսական ակտիվությանը, բիզնեսին աջակցող ծրագրեր: 2017

թվականի հունվարի 10-ի դրությամբ մոտ 625 համայնքների ավագանիներ հաստատել են համայնքների հնգամյա զարգացման ծրագրերը:

Մշակվել է **համայնքների բյուջեների կազմման մեթոդաբանությունը**, այն պետք է միտված լինի եկամուտների աճի, ծախսային հոդվածների նպատակայնության բարձրացման ու ունիֆիկացիայի, ինչպես նաև տնտեսական ակտիվության խրախուսմանը: Համայնքների ղեկավարների, ավագանիների հետ մարզային այցելությունների ժամանակ տեղի ունեցած քննարկումներում, բյուջեների վերլուծության արդյունքներով վերջիններիս առաջարկվել է վերանայել բյուջեների եկամտային մասերը՝ լրացուցիչ եկամուտներ հատկորոշելու, եկամտային մասը առանձին համայնքների դեպքում մինչև 20%-ով ավելացնելու ուղղությամբ:

«Ֆինանսական համահարթեցման մասին» ՀՀ նոր օրենք

Օրենքով նախատեսվում է պետական բյուջեից համայնքներին համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաների բաշխման նոր մեխանիզմ, բնակչության թվից առավելապես կախված բաշխումից անցում է կատարվում բազմագործոն բաշխման, լրացուցիչ հաշվի առնելով համայնքների տրանսպորտային հասանելիությունը (մարզկենտրոն, Երևան), բարձրադիրությունը, համայնքում ընդգրկված բնակավայրերի քանակը, բնակչության տարիքային կազմը, մասշտաբի էֆեկտը: 2017 թվականին հատկացվելիք համահարթեցման դոտացիաները հաշվարկվելու են նոր օրենքի բանաձևով: ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից օրենքն ընդունվել է 2016թ. հոկտեմբերի 20-ին:

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենք

Օրենքն անդրադառնում է ինչպես Հայաստանի Հանրապետության 2015թ. Սահմանադրությունից բխող փոփոխություններին և լրացումներին, այնպես էլ առավել լայն մասշտաբով օրենսդրական կարգավորումների փոփոխություններին և լրացումներին, որոնք պայմանավորված են Տեղական ինքնակառավարման Եվրոպական խարտիայով, Տեղական իշխանությանը մասնակցելու իրավունքի մասին Տեղական ինքնակառավարման Եվրոպական խարտիայի լրացուցիչ արձանագրությամբ, ինչպես նաև միջազգային լավագույն փորձով: ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից օրենքն ընդունվել է 2016թ. դեկտեմբերի 16-ին:

«Տեղական տուրքերի եւ վճարների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենք

Օրենքի նպատակն է հստակորեն սահմանել և տարանջատել «տեղական տուրքեր» և «տեղական վճարներ» հասկացությունները, վեր հանել տեղական տուրքերի և վճարների հետ կապված ՀՀ օրենսդրությունում առկա թերությունները և բացերը, միատեսակ մոտեցում ցուցաբերել տեղական տուրքերի և վճարների տեսակները և դրանց դրույքաչափերը սահմանելիս և հստակեցնել տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորություններն այդ հարցում: ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից օրենքն ընդունվել է 2016թ. դեկտեմբերի 16-ին: